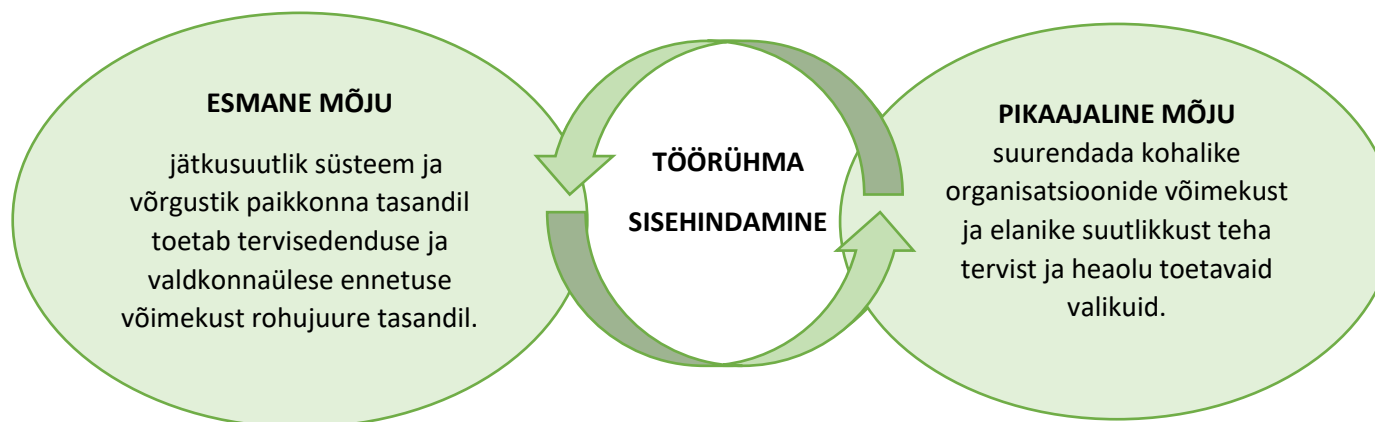

Tervise ja heaolu tööühma sisehindamise juhend

Sissejuhatus

Tervise ja heaolu tööühm (tööühm) on töögrupp paikkonnas, mille liikmeteks on erinevate rahvatervisega seotud valdkondade kohalikud esindajad (sh haridus, sotsiaaltöö, korraldus, noorsootöö, kultuurikorraldus, heakord, maaplaneeringud jms). Tööühma ülesandeks on analüüsida paikkonna rahvatervisese olukorda, seda mõjutavaid tegureid ning sellele tuginedes planeerida koostööl tuginevaid süsteemseid tegevusi ning ellu viia rahvatervisese valdkonna jätkusuutlikku poliitikat. Tegutsemise eesmärgiks on saavutada kohalike elanike parem tervis ja elukvaliteet. Tööühm toetab rahvatervisese valdkonna strateegiliste eesmärkide elluviimist, mille läbi panustab paikkonna elanike tervisesse ja heaollu.

Seatud eesmärkide saavutamisel on oluline, et tervise ja heaolu tööühm toimiks ühtse ja tõhusa meeskonnana. Selle saavutamisel ja säilitamisel on abiks regulaarne ja süsteemne sisehindamine.

Sisehindamine on levinud praktika ja paindlik protsess, mis võtab arvesse organisatsiooni ja asjaosaliste vajadusi ning milles saavad osaleda kõik meeskonna liikmed. Hindamise keskmeks on protsess – peamine eesmärk on saada ülevaadet arengutest ja muutustest aja jooksul.

Tervise ja heaolu tööühma sisehindamisel kasutegurid:

- ✓ Hindamistulemused koos meeskonnas tehtavate järeldustega annavad tööühmale ülevaate, mida nad on koos saavutanud (või mis on saavutamata jäänud)

- ✓ Aitab seada meeskonna prioriteete, sest selgemaks saab pilt, mis valdkondades toimuvad arengud ja kus on kõige suuremad puudujäägid meeskonnatöös ja/või protsesside kujundamisel
- ✓ Tekib parem, aimdus iga meeskonnaliikme panusele eesmärkide saavutamise suunas.

Seeläbi aitab hindamine muuta tõhusamaks tervise ja heaolu tööühma tegevuse planeerimist, meeskonnaliikmete kaasamist ning eelkõige otsuste tegemist ja ressursside kasutamist. Lisaks on regulaarne hindamine kriitiline osa rahvatervise tõenduspõhisest praktikast.

Soovitused sisehindamise läbiviimiseks

Sisehindamise vorm on koostatud eesmärgiga aidata tööühmal viia läbi sisehindamist ja seda tehakse kahes suunas:

1. **Meeskond** – hinnatakse tööühma suutlikkust ja toimimise praktikaid paikkonnas rahvatervise tegevuste läbiviimisel ja tervist toetava elukeskkonna ja võrgustike arendamisel.
2. **Protsess** – hinnatakse tööühma tegevuskavale tuginedes eesmärkide seadmist, täitmist ning seiret tööühma tegevuskava ja/või terviseprofii li tegevuskava täitmisel.

Hindamisprotsessi läbiviimiseks on mitu võimalust:

1. Sisehindamise vormi võivad tööühma liikmed täita individuaalselt. Pärast individuaalset hindamist sisestatakse tabelisse ühise arutelu tulemusena iga valdkonna tugevused ja väljakutsed. Moderaator võib olla keegi tööühma liikmetest (meeskonnajuht, valdkonna eest vastutav spetsialist) või vajadusel kutsutakse spetsialist väljas poolt. Kokkuvõtte vormistatakse tööühma koosolekul, selleks valitud moderaatori või maakonna/KOV tervisedendaja poolt.
2. Sisehindamise vorm täidetakse ühiselt tööühma koosolekul, kus kõik liikmed osalevad probleemide kindlaks tegemisel ja hiljem lahenduste leidmisel. Kokkuvõtte vormistatakse tööühma koosolekul, selleks valitud moderaatori või maakonna/KOV tervisedendaja poolt.

Hindamisel jälgitakse tervisedenduse eesmärkide täitmist, analüüsitakse põhitegevuste tulemuslikkust ning antakse hinnang tervisedenduslikule tegevusele tervikuna. Hindamisprotsessi tulemusena valmib kokkuvõtte.

Hindamisvormi täitmise juhend

Iga alavaldkonna all on määratletud erinevad indikaatorid, mille saavutamist tuleb hinnata järgmiselt:

- 1) Üldse mitte
- 2) Kuigivõrd
- 3) Peaaegu täielikult
- 4) Täielikult

Hindamistabeli Exceli-formaadis on kasutatud valemeid, kus individuaalsetest hinnetest moodustub vastajate keskmine hinne igale küsimusele eraldi ning ka alateemale keskmine koondhinne. Koondatud väljad kanduvad kokkuvõtte alamlehele.

Palun analüüsige ja hinnake oma tegevust vastavalt esitatud indikaatoritele. Märgistage ära number, mis iseloomustab kõige paremini teie tegevust või tulemust. Sisehindamine võimaldab välja selgitada teie tugevused ja väljakutsed meeskonnana erinevates valdkondades.

Analüüsi tulemusi soovitame kasutada järgmise aasta tervise ja heaolu töörühma tegevuskava koostamisel ja paikkonna tervisestrateegia või tervise- ja heoluprofiili tegevuskava täiendamisel.

Olulised mõisted

Hindamine – süstemaatiline protsess, mille käigus antakse hinnang tegevusele ja tulemustele. Hindamine on seotud informatsiooni kogumise ja analüüsiga ning mis tugineb tõendusmaterjalil.

Mõju – mistahes tulemus, kas eeldatav või ettenägematu, positiivne või negatiivne, mis ilmneb seoses sekkumisega ja mis avaldab mõju üksikisikule, grupile või keskkonnale.

Mõju hindamine – hindab tegevuste mõju sihtgrupile ja teistele asjaosalistele. Mõju hindamine ei mõõda ainult tulemusi, vaid ka muutusi, mis on aset leidnud tegevuste tulemustest johtuvalt.

Paikkond – teatud piirkond koos seal elavate inimestega, keda võib ühendada kas elukoht, töökoht, etnilisus või paikkonna kombed või mingi muu kokkulangevustegur.

Sisehindamine – hindamise vorm, millega tervise ja heaolu töörühm järjepidevalt ja süstemaatiliselt analüüsib ja hindab enese suutlikkust juhtida tervise arengu protsesse oma paikkonnas. Sisehindamine soodustab töörühma järjepidevat arengut, selgitades välja töörühma tugevused ja parendusvaldkonnad.

Tervise ja heaolu töörühm – tervisealase tegevuse juhtimiseks ja koordineerimiseks moodustatud juhtrühm kuhu kuuluvad erinevate valdkondade esindajad.

Tervise ja heaolu töörühma suutlikkus - võimelisus ja ressursside (inimesed, aeg, raha, vahendid) olemasolu paikkonna tervisedenduse läbiviimisel ja inimeste elukvaliteedi parandamisel.

Kasutatud kirjandus

1. Ennetuse käsiraamat, Tervise Arengu Instituut, 2020
2. Juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele sisehindamise läbiviimiseks tervise valdkonnas, Tervise Arengu Instituut, 2005
3. Kooli tervisenõukogu või -meeskonna enesehindamise küsimustik. Tervise Arengu Instituut, 2008

4. Tervisedendaja ABC. Juhend paikkonna tervisedendajale, kuidas ja kellega teha koostööd, Paap E. 2020
5. Tervisedenduse praktika. Võimestunud kogukondade loomine, G. Laverack, 2007
6. Tervisedenduse teooria ja praktika I. Sissejuhatus salutoloogiasse, Kasmel, A., Lipand, A. , 2007
7. Tervisedenduslike programmide hindamise käsiraamat. Eesti Tervisekasvatuse Keskus, 2001
8. Organisatsiooni/omavalitsuse terviseauditi juhend, Kasmel, A., 2005
9. Paikkonna Suutlikuse Indeks (PSI). Kasmel, A.